

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001740

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-05-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Міланіна Альона Олегівна

2. Alona Milanina

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1123-0824

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії за спеціальністю 025 - Музичне мистецтво

Дата захисту: 29-06-2024

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 5618

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41

Тема дисертації:

1. Символіка вокальних циклів Ернеста Шоссона
2. Symbolism of the vocal cycles of Ernest Chausson

Реферат:

1. В українському музикознавстві особистість і творчість Е. Шоссона, як і спадок Майстра, й досі не ставали предметом спеціальних досліджень. Завдяки музичній семіотиці відкриваються нові підходи до осягнення вокального доробку Е. Шоссона – французького художника-новатора епохи fin de siècle. Перший у вітчизняному музикознавстві досвід створення об'єктивної оцінки значення творчості композитора сприятиме залученню творів Е. Шоссона до репертуарних списків українських співаків; отже, з'являється можливість почути вокальні опуси митця в концертних залах України. Актуальність теми дисертації обумовлена: – назрілою потребою ввести праці франко-англомовних науковців, присвячених постаті та творчості Е. Шоссона, у науковий обіг українського музикознавства; – необхідністю історичної переоцінки місця композитора у музичному житті Франції наприкінці XIX століття; – вимогою осягнути сутність символіки у вокальних циклах Е. Шоссона як джерела виконавських інтерпретацій. Мета дослідження –

визначити специфіку проявів принципу доповнюваності (подвійне кодування) у символіці музично-поетичного тексту вокальних циклів Е. Шоссона як джерела виконавських інтерпретацій. Наукова новизна отриманих результатів. В українському музикознавстві вперше: - виявлено причини та наслідки недооцінки вокальної творчості Е. Шоссона на ґрунті аналізу франко-англомовного шоссонознавства другої половини XIX – початку XXI ст.; - розроблена періодизація життєтворчості Е. Шоссона; - визначено жанрові пріоритети вокальної творчості французького митця; - досліджено символіку вокальних циклів Е. Шоссона з позицій взаємодії поезії, музики, виконавства; - розкрито структуру подвійного кодування музично-поетичних текстів у вокальних циклах французького композитора; - введено поняття перфектного виконання та розроблено систему його ознак у контексті вокальних циклів Е. Шоссона; - зроблено порівняльний аналіз виконавських інтерпретацій обраних вокальних творів (Б. Лаплант та Б. Сміт, В. де Лос-Анхелес та Ж. Сузе). Подальшого розвитку набули «художні прийоми подвійного кодування» (за О. Афоніною) та метод телескопажу, розроблений О. Рощенко. У Розділі 1 «Теоретико-методологічні засади вивчення камерно-вокальної творчості Е. Шоссона в музикознавстві» розглянуто життєтворчість композитора у дзеркалі французької критики. Розроблена періодизація творчості Е. Шоссона на три періоди (ранній – пізньоромантичний, 1877–1886, середній – мікстовий, 1886–1889, та завершальний, відмічений рисами індивідуальної творчої манери, передімпресіоністський, 1889–1899) дозволяє подолати протиріччя між існуючими періодизаціями творчості композитора. У Розділі 2 «Вокальний цикл “Теплиці” Е. Шоссона-М. Метерлінка: Семіотичний підхід» здійснений методологічний аналіз означає можливість використання універсального алгоритму наукової інтерпретації вербальних та невербальних текстів. Надано також порівняльний аналіз виконавських версій, здійснений канадцем Б. Лаплантом з концертмейстером Ж. Лашанс та норвезькою співачкою Б. Сміт з піаністом Е. Реттінгеном. У Розділі 3 «Художні принципи символізму в “Поемі любові та моря” Е. Шоссона» висвітлено два художніх принципи: перший – двосвітовість реального та потойбічного; другий – базується на таких історичних стилях, як романтизм та символізм. У Висновках встановлено, що особистість і творчість Е. Шоссона протягом тривалого часу неоднозначно оцінювалась у франко-англомовних наукових працях. На основі вивчення об’ємних матеріалів у дисертації надано об’єктивну оцінку життєтворчості французького композитора. Проведено перегляд періодизації творчості Е. Шоссона на основі вивчення відомих праць шоссонознавців та запропонована нова версія. Доведено, що композитор сповідував у своїй вокальній творчості два основні принципи: 1) двосвітовість реального та потойбічного; 2) автобіографізм. Семіотичний аналіз вокального циклу Е. Шоссона «Теплиці» на слова М. Метерлінка довів, що унікальний зміст твору тлумачений як наслідок чотирирівневого кодування, утвореного взаємодією слова, музики, живопису та виконавства. У «Роème de l’amour et de la mer» на слова М. Бушора, семіотичний аналіз виявив символічні ряди музично-поетичного тексту «Поеми» на рівнях: слова, музики, живопису, натурфілософії. Поетична символіка поєднуючись з музичною, доповнюють одна іншу, отже, примножують символічні змісти вокального циклу як синтезу мистецтв. У дисертації сформульований зразок перфектного виконавства вокальних циклів на прикладі порівняльного аналізу двох версій (Б. Лапланта – Б. Сміт, В. де Лос-Анхелес – Ж. Сузе).

2. In Ukrainian musicology, the personality and work of E. Chausson, as well as the legacy of the Master, have not yet become the subject of special research. Due to new trends in musical semiotics, new approaches to understanding the creative work of E. Chausson are discovered, which becomes the basis for the further discovery of the music of the French artist-innovator of the fin de siècle era. The relevance of the dissertation topic is due to: - the urgent need to introduce the works of French- and English-speaking scientists dedicated to the figure and work of E. Chausson into the scientific usage of Ukrainian musicology; - the need for a historical reassessment of the composer's part in the musical life of France at the end of the 19th century; - the requirement to understand the essence of the symbolism in E. Chausson's vocal cycles as an expression of the consciousness of the French Master for the right performance interpretation of the works. The purpose is to determine the specificity of the manifestations of the principle of complementarity (double coding) in the symbolism of the musical and poetic text of E. Chausson's vocal cycles as a source of performing interpretations. Scientific novelty of the obtained results. For the first time in the Ukrainian musicology: - the reasons for and consequences of the underestimation of E.

Chausson's vocal work have been revealed on the basis of the analysis of the French and English Chausson studies of the second half of the 19th - the beginning of the 21st century; - own periodization of E. Chausson's creative life has been developed; - the genre priorities in the vocal work of the French artist have been determined; - the symbolism of E. Chausson's vocal cycles has been studied from the standpoint of the interaction between poetry, music, and performance; - the structure of the double coding of musical and poetic texts in the vocal cycles of the French composer have been revealed; - the concept of perfect performance has been introduced and the system of its features have been developed in the context of E. Chausson's vocal cycles; - a comparative analysis of the performance interpretations of the vocal cycles of the French artist (B. Laplante and B. Smith, V. de Los Angeles and G. Souzay) has been made. The Chapter 1 "Theoretical and methodological principles of the study of E. Chausson's chamber and vocal work in musicology" considers the life of the composer in the reflection of French criticism and establishes the bipolarity of the scientists' assessments of the artist's unique personality and creative heritage, both during his lifetime and after his death. The division of E. Chausson's work into three periods developed in the dissertation (early - late romantic (1877-1886), middle - mixed (1886-1889), and the final one, distinguished by features of an individual creative style, - pre-impressionist (1889-1899)) allows to overcome the contradictions between the existing periodizations of the composer's creativity. In the Section 2 "The vocal cycle "Serres chaudes" by E. Chausson and M. Maeterlinck: Semiotic approach", the carried out methodological analysis means the possibility of using a universal algorithm of scientific interpretation of verbal and non-verbal texts. A comparative analysis of the performance versions by Canadian B. Laplante with accompanist J. Lachance and Norwegian singer B. Smith with pianist E. Rettingen has been also provided. In the Section 3 "Artistic principles of symbolism in E. Chausson's "Poème de l'amour et de la mer" three artistic principles are presented: the first one is the dichotomy of the real and of the otherworldly; the second one is based on such methods as romanticism and symbolism where romanticism is manifested in the work autobiography, observation of the unity of nature and man, and, at the same time, in the mystical and symbolic delusions of the lyrical hero; the third one is based on the creation of a "double code" that manifests itself on three levels: poetic, musical, performing. The Conclusions establish that the personality of E. Chausson, as well as his vocal creativity, for a long time were ambiguously assessed in the French and English scientific works. Based on the study of voluminous materials the dissertation provides an objective assessment of the French composer's creativity. A review of the periodization of E. Chausson's work was carried out based on the study of the known works of Chausson scholars, as well as a new version of this periodization was proposed. The dissertation formulates a sample of the perfect interpretation of the vocal cycles under study. A comparative analysis of two versions has been also carried out.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Міланіна А. Ернест Шоссон: періодизація творчості в контексті становлення стилю. Аспекти історичного музикознавства : зб. наук. ст. / Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2022. Вип. 22. С. 112-128.
- Міланіна А. О. Музично-поетична символіка «Poème de l'Amour et de la Mer» М. Бушора – Е. Шоссона. Вісник нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. 2023. № 1. С. 326-331.
- Міланіна А. Вокальний цикл Е. Шоссона на вірші М. Метерлінка «Теплиці»: взаємодія художніх світів. Музикознавча думка Дніпропетровщини. Дніпро. 2022. Вип. 22 (1, 2022). С. 371-384.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жаркіх Тетяна Василівна

2. Tetiana Zharkikh

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8392-6578

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Заверуха Олена Леонідівна

2. Olena Zaverukha

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8860-6335

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коновалова Ірина Юріївна
2. Iryna Konovalova

Кваліфікація: д. мист., доц., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0133-1816

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Белік-Золотарьова Наталія Андріївна
2. Nataliya Byelik-Zolotaryova

Кваліфікація: к. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3670-4037

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Анфілова Світлана Геннадіївна
2. Svitlana Anfilova

Кваліфікація: к.мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6910-8034

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Рощенко Олена Георгіївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Рощенко Олена Георгіївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Поліна Кордовська

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна